

Psychoterapie dětí

Rodinná psychoterapie – přístupy II.

PhDr. Pavel Humpolíček, Ph.D.

Psychologický ústav FF MU v Brně

Obsah

- Experienciálně-komunikační přístup v RT
- Systemická RT

Experienciálně-komunikační přístup v RT

- experienciálně-tvarový směr (Kempeler)
&
- experienciálně-komunikační směr (Satirová)
- potřeba jasně si uvědomovat a otevřeně komunikovat své myšlenky, přání a city v konstruktivních rolích

Experienciálně-komunikační přístup v RT

- „Terapeut aktivuje a vyjevuje přítomné rozpory a vede k jejich uzavření přímou a úplnou sebeodhalující konfrontací.“ (Krempler, 1973)
- „Terapeut vede členy rodiny ve sdílení dosud neobjevených či nepřijatých citů a informací k větší osobní zralosti.“ (Satirová, 1967)

Náprava komunikace v rodině

- nedostatek sebevědomí, pocit ohrožení
- terapeut je učitelem správné komunikace, práci aktivně strukturuje
- vřelé a sympatizující přijetí rodiny terapeutem
- terapeut je vzorem přímé a neohrožující komunikace

Zásadní myšlenky v nápravě komunikace

- 1) Myšlenka individuality
- 2) Myšlenka komunikace
- 3) Myšlenka rodičovského utrpení
- 4) Opětovaná myšlenka individuality
- 5) Myšlenka odlišnosti v postojích, v hněvání rodičů vůči dítěti
- 6) Myšlenka nesouhlasu a hněvu mezi rodiči
- 7) Myšlenka nutnosti komunikovat city

Možnosti změny

- Když rodina odmítá změnit způsob, jak spolu žije a vychází:
 1. Terapeut pomáhá členům rodiny pochopit rodičovské a dětské chování.
 2. Podporuje autoritu rodičů a zároveň respektuje i děti a jejich rozhodnutí.
 3. Pomáhá rodičům restrukturovat rodinné vztahy okolo manželského vztahu.

Rodina je zachráněna, když:

- „... když každý v terapii umí užít první osoby „já“ následované aktivním slovesem a končící přímým předmětem“ (Satirová, 1967)
- umění poskytovat si navzájem „úplná sdělení“ – frustrace, obavy, přání (Kempler, 1973)

Experienciální práce s rolemi v rodině

- mnoho nonverbální komunikace – tělesné postoje a pohyby, doteky a umístění vůči druhým
- komunikace symbolická, metaforická, ale velice „hmatatelná“

Typologie postojů / rolí

1. Usmiřování
 2. Obviňování
 3. Vypočítávání
 4. Rušení
- **soulad (kongruence)!**

Systemická RT

- rodina vnímána jako systém → označení systemický (Gregory Bateson, 1968)
- milánská škola
- jediný „moderní systemický rámcový koncept“ (Schlippe, 1996)
- radikální konstruktivismus (Ludewig, 1994)
- hermeneutická metafora, narativní přístup
- kulturní a sociální konstruktivismus

Teoretické předpoklady a konceptuální východiska

1. Význam sociálního kontextu
2. Pojetí skutečnosti
3. Úloha jazyka a komunikace – sociální, vztahová realita
4. Vývojové paradigma – komunikativní interakce
5. Teorie změny – změna vyššího řádu

Systemické myšlení

1. Vše, co kolem sebe pozorujeme, lze chápat různým způsobem.
2. Zahrnuje vědomí, že mezi přesvědčením lidí a jejich chováním je souvislost.
3. Neuznává možnost objektivního nezaujetého pozorovatele – výsledek pozorování je konstrukcí.

Zásady systemické terapie

1. Uspořádání terapeutické situace

- setkání pouze procesem, kt. možnost změn usnadňuje → terapie je kontextem změny
- změna nastává mezi setkáními
- 10 setkání
- jednocestné zrcadlo, více než 1 terapeut

Zásady systemické terapie

2. Vytváření systemických hypotéz

- kauzální atribuce, užitečnost hypotéz
- systemická hypotéza

3. Úloha jazyka v terapii

- terapie probíhá v jazyce, má konverzační, dialogický ráz
- kladení vhodně zvolených otázek

Zásady systemické terapie

- Dotazování se zaměřuje na tyto oblasti:
 - Systémy přesdvěčení
 - Činnosti a chování
 - Vztahy mezi členy rodiny
- časové souvislosti
- cirkulární otázky, ot. triadické a reflexivní

Zásady systemické terapie

4. Užívání terapeutické intervence

- rozrušení stávajících vzorců chování
- paradoxní intervence
- předpis nebo rituál
- přerámování (restrukturující intervence)
- pozitivní konotace
- interventivní rozhovor

Zásady systemické terapie

5. Postavení terapeuta v procesu terapie

- neutralita
- neexpertní pozice
- účast v procesu
- postoj zvědavosti
- pozice irreverence
- „ironický“
- kolaborativní přístup, rodina jako kulturní společenství

Nové trendy

- externalizační metafora
- narativní metafora
- ekosystemické paradigma
- rekurzivní epistemologie
- hermeneutický kruh